

**Kauniaisten kaupungin
tarkastusvaliokunnan
arviointikertomus
vuodelta 2017**



**Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad**



Sisällys

1.	Tarkastusvaliokunnan kokoonpano ja tehtävät	1
2.	Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta	2
3.	Talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
4.	Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi	5
5.	Yhdyskuntatoimi.....	6
6.	Muita havaintoja	7
6.1	Sosiaali- ja terveystoimi	7
6.2	Nuorisovaliokunta.....	8
6.3	Kauniaisten kaksikielisyysohjelma 2015 – 2017	9
6.4	Koulutoimi	10
7.	Tarkastusvaliokunnan esitys kaupunginvaltuustolle	11
8.	Yhteenveto	11
9.	Allekirjoitukset.....	12

1. Tarkastusvaliokunnan kokoonpano ja tehtävät

Kaupunginvaltuusto asetti 12.6.2017 kuntalain mukaisesti tarkastusvaliokunnan valtuustokaudelle 2017 – 2021 hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Valtuusto valitsi 9.10.2018 Binga Tupamäen uudeksi jäseneksi ja puheenjohtajaksi Pekka Herkaman tilalle. Kauniaisten kaupunki siirtyi valiokuntamalliin 1.6.2017.

Tarkastusvaliokunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat vuoden 2017 arviointityössä olleet:

Jäsenet	Varajäsenet
Binga Tupamäki, puheenjohtaja	Harri Fagerlund
Stefan Stenberg, varapuheenjohtaja	Christoffer Lindqvist
Veronica Fellman	Marina Almark
Jarkko Huttunen	Pirjo Huttunen
Sari Mutka	Elina Eväsoja

Tarkastusvaliokunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä. Tarkastusvaliokunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen PwC Julkistarkastus Oy:stä.

Tarkastusvaliokunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan tai valiokunnan arviointiin, jonka varsinaisia tai varajäseniä he ovat.

Tarkastusvaliokunnan tehtävät

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on kuntalain mukaisesti valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastusvaliokunnan tehtävänä on huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastusten yhteensovittamisesta. Mikäli kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastusvaliokunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä.

Vuonna 2017 tarkastusvaliokunnan uutena tehtävänä on ollut kuntalain 84 §:n mukaisten sidonnaisuusilmoitusten käsittely. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja valiokunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja valiokunnan esittelijää. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastusvaliokunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastusvaliokunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Kaupungin on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapittoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Kauniaisten kaupungin tarkastusvaliokunta on vuonna 2017 kuntalain mukaisesti vastaanottanut sidonnaisuusilmoitukset, perustanut sidonnaisuusrekisterin, ottanut ilmoitukset sidonnaisuusrekisteriin, jota ylläpidetään yleisessä tietoverkossa ja saattanut ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Tarkastusvaliokunnan vuoden 2017 arviointityö

Tarkastusvaliokunta toteutti vuoden 2017 arvioinnin valtuustokaudelle 2017 - 2021 laatimansa arviointisuunnitelman ja vuoden 2017 arvioinnin työohjelman mukaisesti. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2017 oli yhdyskuntatoimi.

Tarkastusvaliokunnan arviointityö on perustunut kaupungin tilinpäätökseen 2017 sekä talousarvioon 2017 ja taloussuunnitelmaan 2017 - 2019. Lisäksi tarkastusvaliokunta on perehtynyt kaupunginhallituksen ja valiokuntien pöytäkirjoihin sekä muihin selvityksiin. Tarkastusvaliokunta on kokouksissaan kuullut kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuoden 2017 arviointityöhön liittyen 10 kertaa. Lisäksi tarkastusvaliokunnan jäsenet ovat itsenäisesti valmistelleet tekstiluonnoksia arviointikertomukseen. Tarkastusvaliokunta on kokouksissaan perehtynyt yhdyskuntatoimen toimintaan kuulemalla kokouksissaan yhdyskuntatoimen johtajaa, rakennuttaja-päällikköä ja yhdyskuntavaliokunnan puheenjohtajaa. Lisäksi kokouksissa on ollut kutsuttuna kaupunginjohtaja, talousjohtaja, taloussuunnittelija, sosiaali- ja terveysjohtaja, vanhuspalvelupäällikkö ja henkilöstöpäällikkö, jotka ovat antaneet selvityksiä toimintaan, hallintoon ja talouteen liittyvistä asioista omilta vastuualueiltaan.

Tarkastusvaliokunta on kehittänyt omaa toimintaansa osallistamalla tarkastuslautakunnan uusille jäsenille suunnattuihin koulutuksiin. Lisäksi tarkastusvaliokunnan edustajat osallistuivat pääkaupunkiseudun kuntien ja kuntayhtymien tarkastuslautakuntien yhteiseen seminaariin 29.11.2017.

Tilintarkastus

Kaupunginvaltuusto on vuonna 2015 valinnut tarkastuslautakunnan esityksestä tilintarkastusyhteisöksi PwC Julkistarkastus Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen.

Tilintarkastus on suoritettu julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastaja on esittänyt tarkastuslautakunnalle tilintarkastussuunnitelman ja raportoinut tarkastussuunnitelman toteutumisesta.

Tilintarkastaja on antanut tarkastusvaliokunnalle vuoden 2017 tilintarkastuksesta kaksi kirjallista raporttia. Nämä raportit on lisäksi toimitettu kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle. Tarkastusvaliokunta suosittelee, että raporteissa esitetyt havainnot huomioidaan ja ne johtavat tarvittaviin toimenpiteisiin.

2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Kaupunginvaltuusto on käsitellyt 12.6.2017 kokouksessaan arviointikertomuksen vuodelta 2016. Kaupunginhallitus on 9.10.2017 antanut kaupunginvaltuustolle valiokuntien ja yleishallinnon vastineet arviointikertomuksen suosituksiin. Tarkastusvaliokunta kiittää kattavista vastineista ja vastineiden käsittelymallista, jossa kuultiin valiokuntia.

Tarkastusvaliokunta kiittää **yleishallinnon** vastineesta ja näkee positiivisena, että myös sähköisiä työprosesseja kehitetään koko organisaation eri tehtäväalueilla ja että välittömän palautteen järjestelmien käyttöä laajennetaan. Kaksikielisyysohjelmaa on päivitetty. Kaksikielisyys on kirjattu myös kaupungin strategiaan 2018 - 2022. Jotta mahdollisiin muutoksiin voidaan reagoida tarpeeksi ajoissa, tarvitaan tilastojen ja tulosten huolellista seuraamista. Tarkastusvaliokunta odottaa selvitystä hallinnon työlle soveltuvasta itsearviointimenetelmästä, joka tulee olemaan yksi yleishallinnon vuoden 2018 painopisteistä.

Tarkastusvaliokunta kiittää **sosiaali- ja terveystoimea** kattavasta vastauksesta siitä, miten sote- ja maakuntauudistuksen sekä Apotti- hankkeen työpanoksen kustannukset on korvattu Kauniaisten kaupungille. Kauniaisten sitoutuessa ottamaan kiintiöpakolaisia, pidettiin kaikille avoin infotilaisuus, johon kuntalaiset osallistuivatkin aktiivisesti. Tarkastusvaliokunta on tyytyväinen avoimesta infotilaisuudesta ja sen herättämästä kiinnostuksesta kuntalaisten parissa.

Tiedottamiseen ja päätösprosessiin tulisi myös jatkossa kiinnittää huomiota. Kaupunki laati uuden kotouttamisohjelman. Kaupungin nettisivuille lisättiin tietoa pakolaisten vastaanottamisesta ja maahanmuuttajapalveluista sekä päätöksentekoprosessista.

Tarkastusvaliokunta kiittää, että toimialalla toteutettiin maksujen osalta asian tultua ilmi muutoksia käytännöissä ja valvonnassa. Valvonnan osalta on otettu käyttöön osasta laskutustoimintoja puuttunut hyväksymismenettely. Sosiaali- ja terveystoimi on vastineessaan antanut kattavat selvitykset tarkastusvaliokunnan havaintoihin.

Yhdyskuntavaliokunnan vastuualueelle ei tällä kertaa kohdistunut erillisiä selvitettäviä asioita, mutta edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seurannan yhteydessä tarkastusvaliokunta nostaa esiin huomiot sisäilmaongelmista. Tarkastusvaliokunta panee merkille, että rakennusten sisäilmaongelmatilanteisiin kaupungilla on jo toimivat käytännöt. Tarkastusvaliokunta painottaa edelleen sisäilmaongelmien viiveettömän ratkaisun tärkeyttä.

Tarkastusvaliokunta on tyytyväinen **sivistystoimen** kattavasta arviointitoiminnasta, jossa on eritelty kaikki osa-alueet. Arviointitoimintaa on hyvä jatkaa samalla mallilla eteenpäin. Sivistystoimi on kehittänyt arviointitoimintaansa ja tulee jatkamaan seurantatoiminnan kehittämistä. Sivistystoimen strategisia mittareita kehiteltiin edellisen valtuustokauden aikana ja nämä toivottavasti saadaan käytäntöön mahdollisimman pian ja osataan soveltaa parhaalla mahdollisella tavalla. Tarkastusvaliokunta kiittää sivistystoimea hyvästä ja konkreettisesta jatkotoimenpiteiden listasta ja kehityskohteista.

Tarkastusvaliokunta kiittää sivistystoimea nuorisotyöttömyyden merkittävästä vähenemisestä. Tarkastusvaliokunta odottaa arviota vuonna 2017 aloitetun etsivän nuorisotyön vaikutuksista.

Tarkastusvaliokunta on tyytyväinen sivistystoimessa kehitetyn mittarin tuloksista, joka perustuu Tampereen yliopiston kehittämään Opeka-kyselyyn. Tavoitteena 2016 oli tulosten parantuminen edellisistä vuosista. Viime arviointikertomuksen aikana ei tuloksia ollut saatavilla, mutta myöhemmin keväällä 2017 selvisi, että Kauniaisten tulokset ovat parantuneet ja tavoite on siten toteutunut. Kauniaisten tulos vuonna 2015 oli 3,3 ja 3,4 vuonna 2016 (asteikko 1–5). Koko maan tulokset 2,0 olivat samana ajanjaksona hieman heikentyneet (2016: 2,1).

Tarkastusvaliokunta kiittää huippusuorituksesta vuoden 2016 lopussa julkaistussa oikeusministeriön kielibarometri *Kieli-ilmapiiiri ja kielipalvelut kaksikielisissä kunnissa*. Tutkimuksessa Kauniaisten tulos oli paras ja omassa luokassaan koskien kokemuksia kieli-ilmapiiiristä ja molempien kieliryhmien välisistä suhteista, 88 asteikolla 1–100. Toiseksi parhaan kunnan tulos oli 62. Kauniaisten kyselyssä kukaan ei ollut sitä mieltä, että suhteet olisivat huonot. Kauniainen sai hyvää julkisuutta mediassa vuoden 2016 aikana kaksikielisyyteen liittyvissä asioissa.

Tarkastusvaliokunta huomioi, että yhtenäiskouluasiassa on kuunneltu eri osapuolia ja selvityksiä on tehty. Valiokunta kiittää suomenkielisen koulutoimen yhtenäiskouluasiasta annetusta selvityksestä. Lisäksi valiokunta kehottaa entisestään parantamaan päätöksenteon prosessia ja huomioimaan jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asianomistajien näkemykset.

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota kaupungin vähäisiin ICT-investointeihin suhteessa kokonaisinvestointeihin. Tarkastusvaliokunnan mielestä tietosuojaan ja tietoturvaan kannattaa panostaa. Valiokunta näkeeikin hyvänä, että Kauniaisiin on nimetty IT-johtaja.

3. Talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kauniaisten tarkastusvaliokunta muodostaa näkemyksensä kaupungin talouden tilasta analysoimalla kaupungin tuloslaskelmaa, rahoituslaskelmaa ja tasetta vuoden 2017 tilinpäätöstietojen pohjalta. Tunnuslukujen kehitystä on näiden lisäksi tarkasteltu useamman vuoden ajalta, mikä antaa taloudesta yhden vuoden tarkastelua luotettavamman kuvan. Talouden tilaa seurataan myös kaupungin talouden vuoden 2016 tasapainottamisohjelmaan perustuvan vuoden 2018 talousarvioon keskeisten tunnuslukujen osalta.

Vuoden 2017 tuloslaskelma osoittaa ylijäämää 6,2 milj. euroa. Maanmyyntitulot ja maankäyttö-sopimuskorvaukset laskivat alle 2 milj. euroa, joten kertaeristä puhdistettu tulos oli 4 milj. euroa. Verotulot ylittivät talousarvion 6,5 milj. eurolla, yhteisövero 0,6 milj. eurolla ja kiinteistövero 0,2 milj. eurolla. Kokonaisverokertymä oli 6,3 milj. euroa suurempi kuin 2016. Tämä johtuu osittain 187 asunnon valmistumisesta ja kaupungin asukasluvun nousemisesta 2,4 prosentilla (227 henkilön kasvu). Tulos on rakenteellisesti paras yli kymmeneen vuoteen. Toimintakate suureni 10,9 prosenttia (5,4 milj. euroa) verrattuna edelliseen vuoteen. Tilikauden ylijäämä oli 7,2 milj. euroa suurempi kuin muutetussa talousarviossa.

€ 1 000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tilinpäätöksen tulos	2 607	1 752	-985	-1 538	1 590	7 132	6 198
Poikkeukselliset tuloerät	-4 278	-2 589	-1 736	-760	-7 006	-9 031	-1 175
Oikaistu tulos	-1 671	-837	-2 721	-2 298	-5 416	-1 899	5 023

Kaupungin tulos on vuodesta 2009 lähtien ollut rakenteellisesti alijäämäinen ja tuloslaskelman osoittama tulos on aikaisempina vuosina oikaistu kertaluonteisilla tuloerillä. Kaupungin johto oli vuonna 2016 ottanut käyttöön talouden tasapainottamisohjelman, jonka mukaan tilikauden 2017 vuosikatteen on oltava positiivinen ja toimintakate ilman käyttöomaisuuden myyntivoittoja enintään -61 milj. euroa siten kuin talousarviossa on vahvistettu. Tämä tavoite on saavutettu vuoden 2017 tilinpäätöksessä: vuosikate oli 13,6 milj. euroa ja toimintakate -55,3 milj. euroa. Vuosikate/poistot - tunnusluku väheni 21 prosenttiyksikköä 184 prosenttiin (2016: 205 %). Ensimmäistä kertaa Kauniaisista tuli vuonna 2017 ainoana Suomessa valtionosuuksien nettomaksaja -796 000 eurolla (2016: 433 000 euroa).

€ 1 000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Valtionosuudet ennen tasausta	13 676	14 417	14 626	13 932	12 374	12 718	12 146
Tasaukset	-10 647	-10 667	-11 514	-11 814	-12 049	-12 285	-12 042
Tilitetyt valtionosuudet	3 029	3 750	3 112	2 119	325	433	-796
Tasaukset verotuloista %	20,30 %	19,70 %	20,60 %	20,00 %	20,10 %	19,51 %	17,38 %

Tarkastusvaliokunta näkee hyvänä, että kaikki toimialat ovat osallistuneet kustannusten karsimiseen ja toivoo, että sama talouden positiivinen kehitys jatkuisi myös tulevina vuosina.

Tase ja taloudellinen asema

Kaupungin tase on 2 milj. euron järjestelylainasta huolimatta edelleen vahva, vaikka omavaraisuusaste on laskenut kaksi prosenttiyksikköä ollen 90 % (2016: 92 %).

4. Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastusvaliokunta on arvioinut toiminnan tavoitteiden toteutumista palveluiden saatavuuden, vaikuttavuuden ja tuottavuuden näkökulmista. Valtuusto ei ollut asettanut sitovia vuositavoitteita palveluiden saatavuudelle, yksikkökustannuksille tai tuottavuudelle.

Arviointi vuositavoitteiden toteutumisesta 2017

Seuraavassa taulukossa arvioidaan valtuuston asettamien sitovien vuositavoitteiden toteutumista ryhmiteltynä saatavuus-, vaikuttavuus- ja yksikkökustannustavoitteisiin sekä muihin tavoitteisiin.

● = vuositavoite on toteutunut ● = vuositavoite on osittain toteutunut ● = vuositavoite ei ole toteutunut

Mittari / arviointikriteeri	Tavoite 2017	Toteutunut 2016	Toteutunut 2017	Tarkastusvaliokunnan arvio tavoitteen toteutumisesta	Kehitys vrt. 2016
Palveluiden saatavuus				Ei arvioitavissa	
Palveluiden vaikuttavuus					
Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus, %	92	94	93	●	↘
Alle 25 vuotiaiden työttömien lukumäärä	0	14	16	●	↘
Perusopetuksen jälkeen jatkopaikka, %	100	100	100	●	→
Suomen kielen kerhon osallistujien määrä ruotsinkielisessä perusopetuksessa	50	71	-	1)	-
Ruotsin kirjoittajien määrä suomenkielisessä lukiossa, %	52	57,5	62	●	↗
Opiskelijatytytyväisyys (lukion kysely, vuosiluokat 1-2)	Tulokset parantuneet	-	Kyselyä ei tehty 2017	Ei arvioitavissa	-
Palveluiden yksikkökustannukset (euroa / suoriteyksikkö)				Ei arvioitavissa	
Tuotettujen suoritteiden (yms.) lukumäärä					
Toteutuneiden uusien asuntojen lukumäärä	72	27	183	●	↗
Lukion tandem-kurssien määrä	3	3	2	●	↘
Avohuollon alkaneet asiakkuudet	45	3	-	2)	-
Kaupungintalokorttelin asemakaavaluonnos asetetaan nähtäville			Luonnos nähtävillä	●	-
Resurssien määrä ja käyttö					
Perusopetuksessa laitteita / oppilas	1	1,1	1,3	●	↗
Tieto- ja viestintätekniikan käyttö (Opeka-kysely, skaala 1-5)	> 3,4	3,4	3,6	●	↗
Sairauspoissaolo (päiviä / työntekijä)	11	11,1	13	●	↘
Kaupungin vuokra-asuntojen käyttö vähintään, %	95	94 - 99	96 - 100	●	↗
Vuosikate / suunnitelmapoistot vähintään	1	2,05	1,84	●	↘

Tarkastusvaliokunta ei esitä arviota tavoitteen toteutumisesta:

- 1) Suomen kielen opetus on 2017 vuoden syksyllä alkanut jo 1. vuosiluokalla, mistä johtuen kerhoja ei järjestetty.
- 2) Valtuuston asettama tavoite ei ollut enää relevantti sosiaalihuoltolain uudistuksen vuoksi.

5. Yhdyskuntatoimi

Tarkastusvaliokunnan arvioinnin painopistealueena vuonna 2017 oli yhdyskuntatoimi. Lisäksi arvioitiin myös muita toimialoja.

Kaupungin voimassa oleva investointiohjelma on varsin raskas yhdyskuntatoimelle. Kauniaisissa on menossa poikkeuksellisen suuri määrä rakentamishankkeita erityisesti kerrostalorakentamisessa. Tämä on näkynyt yhdyskuntatoimen ylikuormituksena samalla, kun joudutaan noudattamaan tiukkaa talous- ja henkilöstöpolitiikkaa. Kaupungin talouden paikkaaminen useiden tonttien kaavoituksella ja rakentamisella on lisännyt merkittävästi yhdyskuntatoimen työkuormaa.

Tarkasteluvuonna 2017 yhdyskuntatoimi ei ole voinut ottaa uusia hankkeita muutoin kuin siirtämällä jo hyväksytyjä hankkeita suunnittelukauden ulkopuolelle. Rakennusten kunnossapitoa sekä kiinteistöjen vuosikorjauksia on jouduttu toteuttamaan voimakkaasti priorisoiden hankkeiden toteutusjärjestyksestä niiden kiireellisyyden sekä käytettävissä olevien henkilö- ja talousresurssien mukaan. Rakennusten yllä- ja kunnossapitoinvestointien vuosittainen määrärahataso ei ole riittänyt kaikkiin kaupungin rakennuskannan yllä- ja kunnossapidon korjaustoihin, vaan suuremmat kokonaisuudet on jouduttu toteuttamaan priorisoiden.

Tarkastusvaliokunta suosittaa, että yhdyskuntatoimen rajoitetut resurssit huomioidaan päätettäessä hankkeiden priorisoinnista.

Kaupungin kiinteistökannassa on mittavia korjaustarpeita, joita ei toistaiseksi ole sisällytetty korjaussuunnitelmaan ja jo ohjelmaan sisällytetyjä hankkeita on jouduttu lykkäämään suunnitelmakauden ulkopuolelle.

Tarkastelukauden aikana yhdyskuntatoimessa oli resurssivajausta ja useita henkilövaihdoksia. Henkilöstö vuonna 2017 oli 57 henkilöä, edelleen vastaten vuoden 2003 tasoa. Tilakeskuksessa oli vaikea henkilöstötilanne kuormittavien hankkeiden vuoksi (mm. Villa Breda -hanke) ja rakennusvalvonnassa oli merkittävä henkilöstövajaus lähes puolen vuoden ajan.

Tarkastusvaliokunta suosittaa resurssien kuormituksen ajantasaista seuraamista ja varautumista henkilöstön lisäresurssien hankintaan.

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen tavoitteena on luoda edellytykset tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittäväälle lisäämiselle, sekä vahvistaa Helsingin seudun toimivuutta ja luoda edellytykset Helsingin seudun asuntotuotannon kasvattamiseksi vastaamaan kysyntää. Sopimus on voimassa 2019 loppuun.

MAL-sopimus on velvoittanut Kauniaista rakentamaan asuntotuotantonaan keskimäärin 72 asuntoa vuodessa. Pienenä kaupunkina Kauniaisissa on tyypillistä vuosittainen voimakas vaihtelu. Vuonna 2017 valmistui yhteensä 187 asuntoa, joista kerrostaloissa 174 ja pientaloissa 13. Kauniainen on kasvattanut merkittävästi kerrostalojen osuutta Kauniaisten ja Koivuhovin juna-asemien ympäristössä. Kaupunki pyrkii asemakaavan muutoksilla täydennysrakentamiseen, joka synnyttäisi asuntotarjontaa asemien vaikutuspiiriin sekä pää- ja kokoojakatujen varsille.

Vaikka Kauniainen onkin väestötiheydessä suhteessa pinta-alaan Suomen toiseksi tiheimmin asuttu kaupunki, MAL-sopimus pakottaa Kauniaisten kaupunkia kehittämään maankäyttöä edelleen. Kauniaisten pinta-alasta noin 96 % on jo asemakaavoitettu, joten MAL-sopimuksen täyttämisen edellyttäisi jo rakennettujen alueiden tiivistämistä tai korvaavaa rakentamista. MAL-suunnitelman toteuttaminen aiheuttaa haasteita Kauniaisten maa-alan loppuessa.

Tarkasteluvuonna 2017 yhdyskuntatoimen toimintatulot alittuivat 3,9 milj. eurolla toimintamenojen alittuessa 0,6 milj. eurolla.

Toimintatulojen toteuma oli 13,4 milj. euroa (77,4 % kokonaisarviosta). Myyntitulojen osuus oli arvioitua korkeampi. Yhdyskuntatoimen toimintakertomus 2017 – raportin mukaan myyntituloihin sisältyi Koivuhovin, Bredanportin ja Bredanniitynkujan tonttimyynnit, yhteensä 5,1 milj. euroa. Toimintamenojen toteuma oli 10,5 milj. euroa (94,6 %

kokonaisarviosta). Menot noudattivat pitkälti vuoden 2016 tasoa. Yhdyskuntatoimen investointimenojen toteuma oli 15,2 milj. euroa (61,5 % toimialan kokonaistavoitteesta).

Merkittävin hanke, Villa Bredan työmaa, eteni laajoista lisäyötarpeista huolimatta. Työmaalla tapahtui iso vesivahinko joulukuussa 2017, joka siirtää palvelukeskuksen käyttöönottoa usealla kuukaudella. Mäntymäen koulun toteutussuunnittelu eteni kohti tarjouspyyntövaihetta. Ruotsinkielisen koulukeskuksen liikuntasalin saneeraus valmistui. Uimahallissa toteutettiin vain välttämättömiä korjaustöitä. Terveyskeskuksessa parannettiin sisäilma-olosuhteita. Kaupungintalon peruskorjausta ei edistetty. VSS-palloiluhallissa tehtiin akuuteimmat korjaukset. Terveyskeskussairaala Tammikummun kiinteistö purettiin.

Yhdyskuntatoimen toiminnassa on huomioitu talouden tasapainottaminen, kustannukset ja lakisääteisten perustehtävien hoito. Huolimatta resurssipulasta ja talousarvion ulkopuolisista kertaeristä, tässä on onnistuttu hyvin.

Kaupunkilaisten antaman palautteen perusteella tarkastusvaliokunta kiittää yhdyskuntatoimintaa tarkasteluajankohdan erityisen hyvin hoidetuista kaupungin lumitöistä ja puutarhaistutuksista.

Yhteenvedon tarkastusvaliokunta katsoo tarkastushavaintoihinsa ja arviointeihinsa perustuen, että valtuuston hyväksymät talouden ja toiminnan tavoitteet ovat saavutettu, mutta että näkymät lähivuosille ovat edelleen haastavat hyvästä etenemisestä huolimatta.

Kauniaisten kaupungin visio ja arvot perustuvat mm. ihmis- ja luonnonläheiseen kaupunkiin. Meneillään oleva laaja muutos puistojen ja omakotitalotonttien kaavoittamisesta kerrostaloalueiksi vaikuttaa olevan ristiriidassa kaupungin oman vision kanssa. Oman strategiansa mukaisesti Kauniainen tulisi säilyttää puutarhanomaisena kaupunkina huolimatta ulkoisesta paineesta. Ydinkeskustaa lukuun ottamatta kerrostalorakentaminen tulisi pyrkiä pitämään mahdollisimman matalana. Omakotitalotontit tulee kaavoituksessa pyrkiä säilyttämään omakotitalotontteina kaupungin puutarhamaisuuden turvaamiseksi. Pelkän kerrostalorakentamisen lisäksi tarvitaan monipuolista asuntokantaa. Kaupunki on sitoutunut puutarhamaiseen visioon ja sitä tulee vaalia kaavoittamisessa. Mikäli puutarhakaupunkimaisuus halutaan säilyttää, tämä tulee ottaa huomioon seuraavaa MAL-sopimusta neuvoteltaessa.

Meneillään olevat kaavahankkeet aiheuttavat merkittävän ja ainutkertaisen muutoksen Kauniaisten kaupunkikuvaan ja asumiseen. Muutoksen laajuuden takia on tärkeää huomioida kaupunkilaisten mielipide. Kauniainen on jo tiiviisti rakennettu yhteisö, jonka maa-ala on hyvin rajallinen. Kaupunkilaiset ovat mm. jo vastustaneet kaupungintalon korttelin laajaa kaavamuutosta.

Tarkastusvaliokunta suosittaa kiinnittämään erityistä huomiota kaupunkilaisten ja kaava-alueiden naapuruston mielipiteiden ja palautteen aitoon huomioimiseen kaavoitusta laadittaessa.

6. Muita havaintoja

6.1 Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimelle on tärkeää saavuttaa laadukas hoito. Tarvittaessa palvelusetelit täydentävät palveluita siltä osin kuin omat resurssit eivät riitä. On esitetty huolta siitä, miten palvelusetelillä ostamien palveluiden laatua seurataan. Päätökseen sisältyy myös edellytys palveluiden seurantaan.

Miten ulkoistettua, palvelusetelillä ostettua palvelua valvotaan ja seurataan?

Kauniaisten hyvinvointikertomuksen mukaan keväällä 2017 tehdyn kouluterveyskyselyn perusteella yläkouluikäisten alkoholinkäyttö näyttäisi lisääntyneen. Kyselyyn vastanneista 8. ja 9. luokkalaisista lähes 8 prosenttia ilmoittaa käyttävänsä alkoholia viikoittain ja 17 prosenttia ilmoittaa juovansa itsensä humalaan vähintään kerran kuukaudessa. Marihuanaa tai kannabista kertoo kokeilleensa lähes 8 prosenttia. Tupakkatuotteiden käyttö on vähentynyt ja enää vajaa prosentti ilmoittaa tupakoivansa päivittäin. Yhteensä 3,4 prosenttia vastaajista ilmoittaa käyttävänsä nuuskaa päivittäin, joten nuuskan käyttö ylittää reippaasti tupakkatuotteiden säännöllisen käytön. Jotta kyselyn tuloksia voisi hyödyntää, tulosten tulisi olla kuntakohtaisia (kauniaislaiset vs. muut oppilaat).

Tarkastusvaliokunta ehdottaa, että kyselylomakkeeseen esitetään muutosta, josta ilmenee oppilaiden kotikunta.

Sosiaali- ja terveystoimen tulisi ratkaista lisääntyvä teini-ikäisten päihteidenkäyttöongelma.

Sosiaali- ja terveystoimen määräraha järjestöjen toiminta-avustuksiin vuoden 2017 talousarviossa on 58 200 euroa, josta 53 200 euroa esitetään kohdennettavaksi Granin lähiavun toimintaan. Muille avustuksia hakeneille jaettavaksi jää siis 5000 euroa. Grani lähiavun palveluiden palautteet ovat hyviä.

Miten seurataan kolmannen sektorin tekemää työtä kuntalaisten hyväksi?

Terveyshuollon käyttö kokonaisuudessaan on valtuustokauden aikana lisääntynyt 28 prosenttia. Lisäyksestä suurempi osa johtuu hoitovastuun siirtomahdollisuuden mukana tuomista uusista asiakkuuksista lähikunnista, mutta myös muiden kuin kuntavaihtajien osuus palvelunkäyttäjistä on lisääntynyt yhteensä 12 prosenttia. Peittävyys, jolla lasketaan muiden kuin kuntavaihtaja-asiakkaiden vuoden sisällä tapahtunutta asiointia terveysasemalla, on Kauniaisissa 76 prosenttia kaikkien palvelujen osalta. Terveysasemalla on tärkeä merkitys kauniaislaisten terveyshuollon tarjoajana. Kauniaislaiset ovat tottuneet käyttämään rinnakkain myös yksityisiä lääkäripalveluja, erityisesti erikoislääkäripalveluita. Vuonna 2015 yhteensä 40 prosenttia kauniaislaisista sai Kansaneläkelaitokselta korvausta yksityisen erikoislääkärin käyntipalkkioista.

Kauniaisten terveysasemalle kirjautuneet ulkopaikkakuntalaiset, henkilöä:

Kk/vuosi	Henkilöitä	Yhteensä vaihtaneita
12/2014	639	639
6/2015	104	743
12/2015	106	849
6/2016	79	928
12/2016	90	1 018
6/2017	108	1 126
12/2017	87	1 211

Kauniaisten sosiaali- ja terveystoimen toimivuuden ja henkilöresurssien riittävyyden kannalta tulisi ottaa huomioon ulkopaikkakuntalaisten asiakasmäärien kasvu.

Tarkastusvaliokunta pitää sisäisen tarkastuksen järjestämän valvonnan sosiaali- ja terveystoimen avoimuudesta erityisen hyvänä toimimisen esimerkkinä.

6.2 Nuorisovaliokunta

Etsivä nuorisotyö

Kauniaisten kaupungilla on ollut sopimus koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa etsivän nuorisotyön suorittamisesta Omnian omistajakuntien Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten toiminta-alueella. Sopimus on irtisanottu 2016, sillä perusteella, että Kauniainen pystyy järjestämään etsivän nuorisotyön tehokkaammin omatoimisesti, viitaten Kauniaisten nuorisotakuumalliin. Näin ollen, Kauniaisten nuorisopalvelut on rekrytoinut määräaikaan työsuhteeseen etsivän nuorisotyöntekijän vuonna 2017 ja etsivä nuorisotyö jatkuu yhteistyönä Omnian etsivien kanssa 1.8.2017 asti. Tulevaisuuden yhteistyöstä on sovittu Espoon kaupungin nuorisopalveluiden kanssa.

Nuorisotakuun toimintamalli

Kaupungin ensimmäinen nuorisotakuumalli päivitettiin edellisen kerran valtuuston päätöksellä vuonna 2016. Tavoitteena on, että saavutetaan alle 25-vuotiaiden osalta 0 % nuorisotyöttömyys ja että kaikki oppilaat saavat perusopetuksen jälkeen opetuspaikan tai vastaavan paikan. Molemmat tavoitteet toimivat valtuuston strategisina mittareina. Kauniaisten nuorisotakuumalli on arvioitu ja päivitetty kaupungin nuorisotakuutyöryhmän toimesta syksyn 2017 aikana. Päivitetty malli on voimassa toistaiseksi.

Nuorisotyöttömyys aleni 48 prosentilla syyskuusta 2016 syyskuuhun 2017, kun vastaava luku Uudellamaalla oli 24 prosenttia. Vuoden 2017 aikana tilanne palautui alle 2014 tason.

6.3 Kauniaisten kaksikielisyysohjelma 2015 – 2017

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kauniaisten kaksikielisyysohjelman vuonna 2015. Siinä panostetaan kaupungin strategian mukaisesti elävään kaksikielisyyteen. Maahanmuuttajien kielten integroimisstrategista tilannetta on syytä erityisesti tarkastella.

Kaupungin yleinen kaksikielisyysohjelma oli laadittu ajanjaksolle 2015 - 2017. Sen tavoitteena oli taata molempien kansalliskielten läsnäolon kaikissa kuntapalveluissa, kaikessa tulevaisuuden suunnittelussa ja rakenteita uudistettaessa. Ohjelman mukaan elävää kaksikielisyyttä tavoitellaan kaikessa kaupungin toiminnassa. Kauniaislaisten kaksikielisten palveluiden kartoittaminen, niiden arviointi ja säännöllinen seuranta antaa tietoa kaupungin palvelujen kaksikielisyyden tasosta ja asukkaiden kokemuksista palveluiden käyttäjinä.

Syksyllä 2016 julkistetun (Oikeusministeriö 14.9.2016) kielibarometrin mukaan Kauniaisissa on Suomen tyytyväisin kielivähemmistö. Melkein 90 prosenttia vastanneista katsoi, että suhteet ruotsinkielisten ja suomenkielisten välillä ovat hyvät tai erittäin hyvät. Tulokset osoittivat, että Kauniaisissa kielellinen tasa-arvo toteutuu hyvin myös kunnallisissa palveluissa.

Vuonna 2017 valmistuneen kaupungin palveluista tehdyn asukastutkimuksen mukaan myös kysymys kaupungin palvelujen saannista vastaajan omalla kielellä sai asukaskyselyn korkeimman tyytyväisyysarvosanan (9,1).

Sote -uudistusta ja -lainsäädäntöä koskevissa lausunnoissa ja kannanotoissa Kauniaisten kaupunki kiinnittää huomiota uudistuksen kielellisiin vaikutuksiin ja kuntalaisten oikeuksiin saada palvelua omalla kielellään.

Henkilökunnalle työajan puitteissa suunnattujen kielikurssien järjestämisessä pidettiin tauko vuonna 2017. Valtuustokauden muina vuosina näitä järjestettiin 1-2 vuodessa osallistujien määrän vaihdellessa 5-10 henkilöä.

Vuonna 2017 hyväksytyyn hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus ja valiokunnat seuraavat toimialallaan kielellisten oikeuksien toteutumista kaupungin kaksikielisyysohjelman mukaisesti. Hallintosäännössä määritellään kaksikielisyydestä kaupungin toiminnassa. Sen mukaan toimialoilla tulee huolehtia siitä, että niillä on palveluksessaan kieliläisissä tarkoitettua kielellisen palvelutason ylläpitämiseksi riittävä määrä suomen ja ruotsin kielistä taitavia henkilöitä, jotka pystyvät palvelemaan asiakkaita em. kielillä. Järjestettäessä palveluja ostopalveluina tulee sopimuksessa varmistaa, että palvelun käyttäjien kielilain mukaiset kielelliset oikeudet toteutuvat vastaavalla tavalla kuin niiden tulee toteutua kunnassa, poikkeuksena vain toiseen kieliryhmään kuuluvien palvelujen ostoissa. Hallintosäännössä on myös määräykset henkilökunnalta vaadittavasta kielitaidosta ja sen osoittamisesta.

Kauniaisten ongelmana on usein, että rekrytointitilanteissa kielitaitovaatimukset täyttäviä hakijoita ei onnistuta aina saamaan. Toistaiseksi kaupungin yksiköissä tarkastetaan osastokohtaisesti kielitaitojen riittävyttä.

Kaupunkistrategiassa elävä kaksikielisyyden ja tasapuoliset palvelut molemmilla kotimaisilla kielillä on edelleen kesäkuussa 2017 alkaneen valtuustokauden yksi keskeinen tavoite Kuntalainen keskiössä -teeman alla.

Kaupungin kielenkääntäjät tekevät tuloksellista työtä, joka mahdollistaa lisääntyvän määrän käännöspalveluja organisaation eri yksiköille resurssija kuitenkin lisäämättä.

Tarkastusvaliokunta pyytää edelleen kiinnittämään huomiota kaksikielisysohjelman toteuttamiseen ja sen seurantaan erityisesti sote- ja maakuntauudistuksen edetessä.

6.4 Koulutoimi

Kaikissa Kauniaisten kouluissa suoritettiin THL:n kouluterveyskysely vuonna 2017. Kysely toteutettiin sähköisenä alakoulun luokille 4. ja 5., yläkoulun luokille 8. ja 9. sekä lukion luokille 1. ja 2. Usealla koululla oli kyselyn toteutuksessa teknisiä ongelmia. Kasavuoren koululla oli huomattavia teknisiä ongelmia, minkä vuoksi vastausmäärä oli alhainen. Myös Gymnasiet Grankulla samskolassa ja Hagelstamska skolassa oli kyselyn aikana teknisiä ongelmia. Tästä syystä johtopäätöksen tekeminen saatujen vastausten perusteella ei ole kovin validi.

Yläkoulussa on erittäin huomattava osa oppilaista muita kuin Kauniaisten kaupungin asukkaita:

Kauniaislaisten osuus (%) koulun oppilaista 2017

Koulu	Osuus %
Mäntymäen koulu	87 %
Kasavuoren koulu	53 %
Suomenkielinen lukio	20 %
Granhultsskolan	91 %
Hagelstamska skolan	57 %
Gymnasiet Grankulla samskola	39 %

THL:n kyselyn vastaukset ovat koulukohtaisia, joten näiden perusteella ei pystytä arvioimaan kauniaislaisten oppilaiden terveydentilaa. Jotta kuntamme pystyisi hyödyntämään kyselyn tuloksia, nämä tulisi saada kuntakohtaisesti. Tästä syystä tarkastusvaliokunta ehdottaa, että kyselylomakkeeseen esitetään muutosta, josta ilmenee oppilaiden kotikunta (kauniaislaiset vs. muut opiskelijat).

Vuoden 2016 arviointikertomuksessa todettiin koulutoimen kohdassa 6.4 että ”erityisesti lapsiin ja nuoriin liittyvien päätösehdotusten valmistelussa tulisi paremmin ottaa huomioon pedagogisten ja taloudellisten perustelujen ohella myös ratkaisujen toteuttamisen vaikutukset kohdehenkilöiden ja heidän perheiden käytännön toimintoihin. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää päätöksenteon prosessiin”.

Kertomusvuoden aikana virkamiestyönä valmisteltiin ruotsinkielisille kouluille yhtenäiskoulumallin käyttöönottoa, esikoululaisten siirtämistä alakoulun yhteyteen ja vastaavanlainen koulukiinteistöjen vaihto kuin 2016 ehdotettiin suomenkielisille kouluille. Valmisteluprosessin aikana ei riittävästi kuultu kohdehenkilöitä ja perheitä. Työryhmän tuloksesta tiedotettiin vasta syksyllä 2017 kahdessa paljon tunteita herättäneessä vanhempainkokouksessa.

Ottamatta kantaa yhtenäiskouluajatukseen, tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, että menettelyprosessi jälleen aiheutti hämmennystä ja turvattuudentunnetta perheiden keskuudessa.

Tarkastuslautakunta kehottaa - kuten jo edellisessä arviointikertomuksessa - koulutointa edelleen kiinnittämään valmisteluprosessin transparenssiin ja päätöksenteon prosessiin enemmän huomiota.

7. Tarkastusvaliokunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastusvaliokunnan arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastusvaliokunta jättää arviointikertomuksensa vuodelta 2017 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa kursiiivilla esitetyistä kysymyksistä ja suosituksista valiokuntien ja kaupunginhallituksen vastineet lokakuun 2018 loppuun mennessä.

Tarkastusvaliokunta esittää tilintarkastajan esityksen mukaisesti tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1. - 31.12.2017.

8. Yhteenveto

Tarkastusvaliokunta toteutti vuoden 2017 arvioinnin arviointisuunnitelman valtuustokaudelle 2017 - 2021 ja arviointityöohjelman mukaisesti. Tarkastusvaliokunta katsoo edellä kerrottuihin tarkastushavaintoihinsa ja arviointeihinsa perustuen, että valtuuston hyväksymät talouden ja toiminnan tavoitteet ovat riittävissä määrin saavutettu.

Tulevaisuuden näkymiä

Tarkastusvaliokunta suosittaa, että tulevaisuudessa seurattaisiin seuraavia asioita:


1. Kaupunginvaltuusto päätti, että Villa Bredan kiinteistön rahoituspohja tulee arvioida uudelleen, jotta palvelutalon investointien poistot ja mahdolliset muut kustannukset eivät kasvaisi liian suuriksi kaupungin talouteen nähden. Tarkastusvaliokunta suosittaa tarpeeksi laajaa selvitystä vaihtoehtoisten ratkaisujen selvittämisessä.
2. Valtionosuusjärjestelmän muutoksen johdosta Kauniaisten kaupungin saama valtionosuus oli vuonna 2017 ensimmäisen kerran negatiivinen. Tulevaisuudessa tämä tuloerä on myös vaarana jäädä nettomenoeräksi.
3. Helsingin seudun liikenteen vyöhykkeiden uudelleenjärjestely: Helsingin seudun joukkoliikenne muuttuu, kun uudet vyöhykkeet otetaan käyttöön vuonna 2018. Vyöhykemallin käyttöönotosta aiheutuu kaupungille merkittäviä lisäkustannuksia.
4. Kauniaisten kaupungin kiinteistökannan ylläpitoa tulee seurata. Korjausvaje sekä tähän liittyvä henkilöstön mitoitus ja/tai ostopalvelun kautta hankitut palvelut tulisi pitkäjänteisellä tavalla ratkaista.
5. Apotti Oy:n, kuntayhtymien, kuntien ja projektien yhteistyötä sote- ja maakuntaudistuksen valmisteluvaiheessa on erityisen tärkeä edistää ja seurata.
6. Kauniaisten kauppakeskus laajenee ja Kauniaisten aseman käyttöaste kasvaa. Keskusta-alueen pysäköintipaikkojen saatavuus tulee varmistaa.
7. Kauniaisten houkuttelevuus asuinkuntana ja palvelujen tarjoajana tulee säilyttää. Asukasmäärän kasvaessa kunnan palvelujen riittävyys ja laadun taso tulee huomioida.

9. Allekirjoitukset

Kauniaisissa 17. toukokuuta 2018

Kauniaisten kaupungin tarkastusvaliokunta

Binga Tupamäki
puheenjohtaja

 Stefan Stenberg
varapuheenjohtaja

Veronica Fellman
jäsen

Jarkko Huttunen
jäsen

Sari Mutka
jäsen